

Чланак примљен 13. марта 2020.

Чланак прихваћен 5. јуна 2020.

Милица Петровић *

Докторанд, Катедра за музикологију
Факултет музичке уметности у Београду

Јединство у различитости: локално наспрам глобалног – Музика и уметност у обликовању европског културног идентитета, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, 1–5 јул 2019. године¹

Друга Летња школа као изборни курс у оквиру Жан Моне модула *Музика и уметност у обликовању европског културног идентитета* (Jean Monnet Module Music and Art in the Shaping of the European Cultural Identity – ARTE, 587577-EPP-1-2017-1-RS-EPPJMO-MODULE) на Катедри за музикологију Факултета музичке уметности, Универзитета уметности у Београду, под називом *Јединство у различитости: локално наспрам глобалног – Музика и уметност у обликовању европског културног идентитета*, одржан је на Факултету музичке уметности у периоду од 1. до 5. јула 2019. године. Курс су подржали Еразмус плус Жан Моне програм Европске уније, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду и Министарство културе и медија Републике Србије.

Програм Летње школе био је интердисциплинарног карактера и пет професора из различитих поља (музикологија, теорија филма и историја уметности), као и са различитих институција (Факултет музичке уметности, Факултет драмских уметности, Факултет примењених уметности) одржали су предавања, која су због свог трајања и садржаја заправо мини семинари. Главна тема *Музика и уметности у обликовању европског културног идентитета* која се тиче сагледавања локалног наспрам глобалног, с једне стране, као и јединство наспрам различитости, с друге стране, сагледаване су из различитих углова и теоријских платформи. Летња школа је намењена студентима основних, мастер и докторских студија музике, драме, примењених уметности и историје уметности. Било је десет учесника на свим нивоима студија са различитих факултета Универзитета уметности у Београду.

Професор др Ивана Перковић одржала је мини семинар под називом *Музика, уметности и међународне миграције на Балкану*. Кроз интердисциплинарну теоријску платформу која разматра представу и појмове дијаспоре, изгнаника, избеглица, азиланата, расељених лица, сагледане су следеће теме: миграције Срба од средњег века до раног XX века, музички и уметнички резултати миграција, посебно кроз призму

* Ауторкина контакт адреса: milica.z.petrovic@gmail.com

¹ Истраживање је финансирано од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

интермедијалности у делима српског књижевника XVIII века Гаврила Стефановића Венцловића. Сагледани су уметнички дијалози између аустро-угарске и српске црквене музике и уметности. Кроз посредне изворе у књижевности, сликарству и литератури демонстрирано је како је културно-географска регија Балкана увек била простор миграција, али и место неговања идеје припадности кроз колективно сећање које је неизоставно обухватало и музику.

Мини семинар професора др Тијане Поповић-Млађеновић под називом *Интертекстуални однос између музике и других уметности* био је сачињен из неколико делова. Теоријски део предавања односио се на контекст и историјски моменат *fin de siècle*-а у Француској, кроз дискурсе симболизма и импресионизма у поезији, театру, сликарству, скулптури и музици. На практичном делу семинара, Тијана Поповић Млађеновић и др Ивана Петковић Лозо демонстрирале су уметничку синестезију Дебисијеве (Claude Debussy) музике и импресионистичког сликарства кроз имагинарну изложбу. Студенти су имали прилику да учествују у некој врсти обојеног слушања док су слушали 24 Дебисијева прелида за клавир и посматрали слике чувених уметника попут Монеа (Claude Monet), Гогена (Paul Gauguin), Пикаса (Pablo Picasso) и других, бирајући од понуђених слика ону за коју сматрају да највише одговара одређеном Дебисијевом прелудијуму. Уследила је групна дискусија о кључним темама које се тичу заједничких елемената у музици, сликарству и поезији тог времена. Жива расправа о техници употребе и артикулација боја у музици и уметности, контрастима светла и таме, покрета и мира и градације до (анти)климатске, о темама природе, воде, ветра, простора, човека, жанр сценама, плесовима, песми била је пуна разноврсних погледа, будући да полазници Летње школе имају различито образовање. Учествовање у имагинарној изложби инспирисало је веома ентузијастичне, интересантне и провокативне разговоре, што одражава велики број разноликих приступа проучавању уметности; и што је најважније, то је охрабрило сваког студента да потражи везе између могућих приступа у сопственим ставовима о њиховим уметничким, научним и/или теоријским пројектима.

Професор теорије филма др Невена Даковић одржала је предавање на тему */И/з/а/мишљање Београда: site specific европеизација – визуелна и видљива европеизација Београда*. Она је мапирала и анализирали историју 'видљивог' Београда и филмског пејзажа града који је формиран у последњих сто година, од 1918. године. Београд као ситискејп посматран је као простор индустријализације, урбанизације, модернизације, европеизације, балканизације, другим речима као место трајног процеса трансформације и транзиције на Балкану. Супротни модели националног и европског идентитета и константне промене у схватању шта су ти модели, артикулисани су кроз текстове о култури и уметности. Изабрани исечци из филмова и серија *Љубав и мода*, *Нешто између*, *Грлом у јагоде*, *Убиство с предумишљајем*, *Практичан водич кроз Београд са певањем и плакањем* итд., илустровали су константне промене у миту урбанизације.

Професор др Никола Шуица презентовао је мини семинар под називом *Аудио-визуелна меморија у синестетичким резултатима*. Он је одржао теоријско предавање о синестезији у уметности. Осврнуо се на књижевност, визуелне уметности (сликарство, архитектуру, филм), музику и аспекте извођења музичких дела као синестетички догађај. Поред тога, разматрао је и проблеме визуелне и слушне меморије као модерничког

наслеђа књижевности и визуелних уметности истраживано кроз неуролингвистичка испитивања и експерименте.

Професор др Марија Масникоса одржала је предавање под називом *Минимализам у визуелним уметностима и музици у социјалистичкој Југославији*. Она се осврнула на концептуалну уметност у Сједињеним Америчким Државама и минимализам као амерички експериментални покрет започет 60-их са интернационалним карактером. Карактеристике минимализма садржане су у сличности са *ready-made*-ом, геометријским елементима и серијалним структурама, спацијалном у уметности и музици, редукцији, истраживању музичког догађаја, театрализацији догађаја без икаквог гестуалног значења, а представљене су у музици и другим уметностима. Минимализам као експеримент у музици сагледан је у радовима Филипа Гласа (Filip Glass), Стива Рајша (Steve Reich), Терија Рајлија (Terry Reilly) и Ла Монта Јанга (La Monte Young) у Сједињеним Америчким Државама. Идеја о минимализму у уметности и његове различите манифестације у визуелним уметностима и музици социјалистичке Југославије (1945–1992), биле су представљене и анализирани у радовима Владана Радовановића, Мише Савића, Владимира Тошића и групе *Опус 4*. Њихова уметничка дела изведена у Љубљани, Загребу и Београду показују различите форме на које је утицала фузија локалне традиције и уметничког покрета послератног европског високог модернизма и концептуалне уметности САД-а.

Током завршне дискусије и доделе сертификата, учесници Летње школе имали су прилику да дискутују о својим последњим академским радовима (попут дипломске, мастер или докторске тезе) и идејама везаним за тренутне и будуће пројекте. Учесници су били веома позитивни и многи студенти са других уметничких факултета су изразили жељу да дају допринос Летњој школи. Атмосфера међу полазницима била је веома продуктивна и неки од њих су развили контакте за будућу сарадњу. Студентима заинтересованим да објаве рад, понуђена је прилика да раде са ментором по избору. Електронска публикација ће бити део Жан Моне модула *Музика и уметности у обликовању европског културног идентитета*.

Летња школа је веома важна у многим аспектима: била је то прилика за бројне интердисциплинарне дијалоге између професора и учесника, што је резултирало разним приступима музици и другим уметностима. Услед систематичног и веома професионалног ангажмана организационог одбора, можемо да кажемо да је друга Летња школа била добро припремљена, и свеукупно успешна.